

Naručite Hrvatski kalendar 2007

Poštovani čitatelji! Pozivamo vas, sve hrvatske civilne udruge i društva, pojedince, manjinske samouprave i sve zainteresirane da do 30. studenoga naručite kod Croatica Kht. Hrvatski kalendar 2007, kako bi navrijeme bio s vama u vašem domu. Detaljnije informacije možete dobiti na telefonu: 00-1-269-1974. Narudžbe možete slati poštom na adresu: Croatica Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

**Cijena Hrvatskoga kalendara
2007 je 500 Ft.**

DOČEK NOVE 2007. GODINE

**U HRVATSKOJ NA JADRANU
U PANSIONU „ZAVIČAJ“
NA OTOKU PAGU**

**OD 30. PROSINCA DO
2. SIJEČNJA**

**(tri noćenja u dvokrevetnim
sobama uz polupansion)**

**SAMO 650 KUNA
PO OSOBI**

**Svira:
PINKA BAND
(Petrovo Selo)**

**Prijave:
zavičaj@zd.t-com.hr
(fax) 00-385-23-616-064**

**Informacije:
06 30 227-3260 ili
00 385 98 376 990**

MTV Hrvatska redakcija
Hrvatsko kazalište Pečuh
Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu

**...provedite večer s našim domaćim
izvođačima i
ZVONKOM BOGDANOM
u petak, 1. prosinca 2006. g.,
s početkom u 19. sati.**

**Mjesto koncerta:
Aula Pečuškoga medicinskog fakulteta
(Pečuh, Ul. Szigeti 12.)**

**Informacije: Hrvatsko kazalište Pečuh
72/ 210-197, 20/556-2416
www.horvatszinhaz.hu**

**Ulaznice: I. kategorija: 1200 (sjedenje)
II. kategorija: 700 (stajanje)**

**Čestit i veseo Božić te sretnu
i uspješnu Novu 2007. svim gostima žele
Organizatori**

**Božićni
koncert
Pečuh**

Ispravak i isprika

Ispričavamo se organizatorima Božićnoga koncerta u Pečuhu na greškama u karakteru slova pozivnice tiskane u Hrvatskom glasniku, broj 47, od 23. studenoga 2006.

**Čitajte i širite
Hrvatski glasnik!**

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 4160,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270

HRVATSKI glasnik

Godina XVI, broj 48

30. studenoga 2006.

cijena 80 Ft

Harkanjski Hrvati

Foto: Branka Pavić Blažetin

Komentar

Gradišćanski božićni dари

S nevidljivimi, friškimi koraci nam se približava najlipši svetak. Vrijeda će nam se čuti i misli motati oko toga, komu kakovo presenečenje moremo napraviti na Sveti večer. Pod gradišćanskim božićnim drivom ćemo ljetos imati simbolično još i dva, jednako kvalitetne dare, pak znamda moremo reći da će nam ova svetačnost biti još bogatija od prijašnjih. Od božićnoga raspoloženja smo dobili nekoliko trenutkov upravo na Undi prošloga vikenda, kade je predstavljen božićni album. U svakom slučaju je tribi istaknuti i posebno zahvaliti ovoj grupi hrabrenost, marljivost, a i odanost hrvatskoj kulturi jer što su nam oni sve od samoga početka postojanja ovoga društva, sad jur već od trideset ljet, na pozornici i zvana scene podarili, je pažnje i pohvale vridno. Od ovoga ljeta se dostojno luču jer su imali snagu i energiju da s novom produkcijom, redovitim vježbanjem, a morebit i nadčlovičjim naporom dokradu i drugim ljudem ne samo u srce nego i do sluha malo već radosti. A marljivost, trud i napori, zna se, svenek donesu svoj plod na svakom području, kot i ovom prilikom. Undance sprohadja visoka kvaliteta, svejedno je li gledamo tehničko znanje sviranja, tancanja ili jačenja ali globalno učinke i krajnje produkcije. Svi kotrigi su hakljivi na svaki detalj, a svakoga pjevača, jačkara i svirača jednako tiraju stalni izazovi. A ta težnja se naravno upametzame pri svakom projektu za kojega se nek zgrabi ovo društvo. Tako je i s ovom cedejkom ka je oficijelno predstavljena pred domaćom publikom prošloga vikenda i ka je naišla ne samo na burni aplauz i ovaciju nego i sa strane na veliki interes i sve zavolj toga jer su ovi mladi ljudi još jednoč dokazali, vridni su priznanja i slavja. Njev CD *Blažen Božić* neka dospije u svaki hrvatski stan širom Gradišća jer žice tamburov od Veselih Gradišćancev su nadahnute emocijama i dok poslušamo te jačke, garantirano se peljamo kroz užitke. Moramo ovde spomenuti i drugi poklon Gradišća pred svetki, a to će nam sličnom produkcijom vrijeda prikdati umočki tamburaši Kajkavci. Njeva promocija slijedi dojuče subote s nosačem zvuka *Radujte se, narodi!* Iako zasada glazbeni materijal te božićne ploče još je nepoznat, jur najpr sam sigurna da glazbena kvaliteta i kroz ta CD će se probijati. Moramo polaziti od toga da umjetnički dirigent Kajkavcev Ivan Sallmer jako strogo se barata svojim muzičari i ne dopusti ni najmanji odstup od prijašnje zamisli, tako pothvat i u ovom slučaju bit će već nek uspješan. Ufajmo se da će snimljena muzička putovanja svoj cilj postignuti u širokoj javnosti jer bi obadvi ploče zaslužile da se nabavu i za domaće slušanje i da se na čim već mjesti glušu predivne melodije na ov božićni svetak.

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

Proljeće potkraj studenoga, dugi kaputi u ormarima, a božićna drvca, čokoladne figure svetoga Nikole u izlozima. Pomišljamo kako smo u nekim toplim krajevima, a ne u kontinentalnoj Europi koja bi trebala biti obgrljena snježnim bijelim pokrivačem.

S razvojem novih tehnologija mijenja se i naš pristup radu, pa i našem. I dok smo se pojavom Interneta počeli pomalo bojati za budućnost klasičnoga tiskanog teksta, danas se sve više uvjeravamo kako su to bili bezrazložni strahovi. Jer onaj tko zna i želi čitati uz kavu, užitak raspolaganja vremenom i tekstom nitko mu ne može oduzeti. Jer sve internetske informacije, glede novinskog izričaja toliko su štire i toliko siromašne jezikom da se katkad s pravom zapitamo kakva će biti jezična svijest i znanje jezika nadolazećih naraštaja ako će čitati samo na Internetu i gledati svijet isključivo kroz «windows». Sve se manje čita, tako se i obvezatna lektira iz sedmoga razreda, čita mjesecima i bez imalo zanimanja. Ja sve češće tražim naš hrvatski izričaj na nestranicama i moram kazati kako sam više nego razočarana. I dok neki na svojim forumima o Hrvatima pišu i međusobno se dopisuju isključivo na mađarskom jeziku, drugi se nimalo ne trude njegovati materinski jezik. Uvijek se ide linijom manjega otpora, ali pravo je pojedinca imati svoj vlastiti forum. Problem se javlja

onda kada se on iscrpljuje u osobnoj narcisoidnosti i veličanju vlastite usko-grudnosti i osobnosti, često potpomognuto višim interesima.

Ulazimo u adventsko razdoblje, a riječ koja se ovih dana usadila u moje pamćenje i proširila fond moga rječnika jest «rekla-mokracija» kao izraz posjedovanja materijalnih dobara i vladanja njima.

Želimo posjedovati bez obzira je li nam posjed potreban ili ne. Duhovnost je potisnuta na margine našega svijeta, naše osobnosti, zajednice, društva ... Možda je upravo došašće (advent) prostor i vrijeme dubokog zamišljanja nad samima sobom. Smrt je uvijek potresna ma kako očekivana i neminovna. Ali kada se dogodi iznenada i onome koji se nalazi u snazi života, onda zastanemo i počnemo razmišljati. Kao bujica nabujale rijeke prošli tjedan se među Hrvatima u Mađarskoj proširila tužna vijest o smrti *Stipana Pančića*. Umro je naglo, neočekivano na pričuvnoj klupi u trenutku dok su njegovi prijatelji igrali. Tjedno su se družili, oko nogometa, razgibavali, zajedno sa Stipanom, razgovarali. Autor Pjesmarica, profesor glazbenog odgoja u budimpeštanskoj hrvatskoj školi, Santovac koji je studirao u Zagrebu, naći će pokoj na santovačkome groblju. A mi nastavljamo dalje svoj put, zamišljeni nad riječima «rekla-mokracija» i duhovnost.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik!

Kiritof u Undi

Marijin pilj s kotrigri mjesne Hrvatske manjinske samouprave, na sredini s Vedešincem Ivanom Grubićem

Undanci svoj kiritof svečuju na Martinju, a ljetos su priredili veliku priredbu. Na subotu su pozvali virtuozne slavenske tamburaše Kristale iz Županje. Gostiona Koli jako brzo se je napunila, došli su gosti iz Austrije, a i iz cijeloga Gradišća. Prijateljstvo s Županjci se je začelo jur prošlo ljetu kad su prvi put svirali u Undi. Kristali su i onda, kako i ovput, napravili kod nas pravu, nepozabljivu feštu, a bojsek moru se žaliti oni ki su izostavili priliku.

Koncert je završen skupnim sviranjem s domaćini, a već je dogovoren i njev slijedeći nastup. Dojuče ljetu će Slavonci svirati na hrvatskom omladinskom taboru u Undi,

kojega organizira DGMU i seoska mladina. Nediđu, 12. novembra, u okviru svete maše je farnik Štefan Dumović posvetio kip Blažene Dvice Marije u crikvenom vrtu. Za Marijinu spomenik je Ivan Grubić iz Vedešina napravio pilj iz drva. Pred kip su postavili undanski vjernici one kamene ke su donesli s hodočasnoga putovanja iz Križevca (Međugorje). Ovom prilikom je Ivan Grubić najavio da će još nekakovo iznenadjenje napraviti za naše naselje, čemu smo mu jur najpr jako zahvalni. Stanovnici sela bili su jako srićni da su mogli tako bogato proslaviti svoj kiritof.

-Tereza Kiš-

Dan umirovljenika u Lukovišću

Lukoviška Hrvatska manjinska samouprava 18. studenog organizirala je Dan umirovljenika. Program je počeo u 17 sati svetom misom na hrvatskome jeziku koju je služio Ladislav Bačmai. Učenici osnovne škole i članovi KUD-a Podravina iz Barče na svetoj misi pribivali su u svojim nošnjama. Nakon mise slijedio je kulturni program u izvođenju lukoviških školaraca: orkestar je odsvirao nekoliko podravskih napjeva, plesači su plesali podravske plesove, odigrali su igrokaz s naslovom „Na vulici“, koji je napisala i uvježbala nastavnica Biserka Brantner-Kolarić, a gosti iz Barče su nas odveli u davna vremena, na prelo. U domu kulture se okupila brojna publika,

umirovljenici, čelnici sela, stotinjak ljudi, i veselo su se priključili pjevačima. U okviru programa predstavljeno je i vodstvo lukoviške nove Hrvatske manjinske samouprave: Margitka Romolic-Ese, Biserka Brantner-Kolarić, Đuso Daraboš, Jozo Lövenji i Elemer Laslo. Za djelatnost na polju kulture uručena su priznanja Milanu Popoviću, Joki Bunjevcu, Magdaleni Vilanji, Jani Dudaš, Garici Romolic i Mariji Bödő. Večer se nastavila sa zajedničkom večerom. Za glazbu i dobro raspoloženje pobrinuo se sastav „TIX“. Uime nazočnih zahvaljujem organizatorima za ugodne trenutke, i želim im mnogo uspjeha u daljnjem radu.

Anica Popović

U spomen

STIPAN PANČIĆ
(1959. – 2006.)

Duboko potreseni i ožalošćeni viješću da je u utorak, 21. studenoga 2006., u 47. godini, u Budimpešti iznenada i tragično preminuo Stipan Pančić, profesor glazbenog odgoja naše budimpeštanske škole, ostali smo bez riječi, i kolege, bivši i sadašnji učenici, prijatelji, znanci, a jednako tako i njegovi suseljni Santovci. Stipan Pančić rođen je 16. ožujka 1959. godine u Baji. Nakon Hrvatske osnovne škole koju je pohađao u Santovu, bio je učenik Hrvatsko-srpske gimnazije u Budimpešti gdje je 1977. godine i maturirao. Školovanje je nastavio studirajući na Muzičkoj akademiji u Zagrebu gdje je stekao diplomu srednjoškolskog profesora 1983. godine. Od 1982. godine radio je kao profesor glazbenog odgoja, bio je i voditelj školskoga pjevačkog zbora te školskog orkestra u našoj gimnaziji na Trgu ruža, a poslije u osamostaljenoj Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji. Autor je pet udžbenika za glazbeni odgoj s naslovom *Pjesmarica*, te urednik novoga, kantorskog izdanja molitvenika i pjesmarice „Duhovna radost“ Antona Priszlingera u izdanju Croaticae. Osim na stručnome, iskazao se i na društvenom polju. Bio je zastupnik Hrvatske manjinske samouprave X. okruga i Hrvatske samouprave glavnoga grada. Nacionalno svjestan, bio je skroman kao čovjek, posvećen struci i svom pozivu, a slobodno vrijeme rado je provodio nogometom, koji je redovito igrao sa svojim kolegama i prijateljima, pa i toga tragičnoga utorka kada ga je zatekla smrt. Nije bilo vremena za oproštaj, otišao je, zauvijek ... ali ćemo ga sačuvati u našim srcima i uspomenu. Posljednji ispraćaj Stipana Pančića održan je u srijedu, 29. studenog 2006. godine, u 11. sati na mjesnom groblju u Santovu. Sveta misa zadušnica služena je u 12 sati u santovačkoj župnoj crkvi. Opraštamo se od Tebe, prijatelju, profesore, kolega, kao grana drveta od svojih listova, kao mirisava ruža od svojih latica. Zbogom, Stipane! Počivao u miru Božjem! Neka Ti je laka santovačka gruda!

S. B.

MOHAČ – U organizaciji Gradske samouprave grada Mohača i Zaklade Junior Art, 17 studenoga povjesničarka umjetnosti Orsolya Kovács u nazočnosti mohačkog načelnika Józsefa Szekóa, koji je umjetnicima uručio diplome i pozdravio ih prigodnim slovom, biranim riječima otvorila je VI. mohački Salon likovnih i primijenjenih umjetnosti u Galeriji Kossuthova kina. Izložba, koju čine radovi 28 umjetnika, otvorena je do 17. prosinca, a posjetitelji mogu glasovati za djelo koje im se najviše sviđa i čiji će umjetnik, autor dobiti nagradu publike. Na izložbi između ostalih svoje su likovne radove izložile i Estera Šarkić te Ana Pečuvac.

Betlehemska zvijezda

Pod ovim se nazivom već godinama, na poticaj Eve Filaković, održava niz koncerata uoči blagdana Sveta tri kralja, i u Pečuhu i okolnim naseljima u kojima žive Hrvati. Posljednjih godina dom ovoj priredbi daju harkanjska hrvatska zajednica i svećenik Ladislav Ronta. Tako će biti i na nastupajući blagdan Sveta tri kralja kada će koncert u harkanjskoj crkvi imati KUD Pajo Kolarić iz Osijeka. Planira se nastup istoimenoga KUD-a i u Selurincu. Dogovori su u tijeku, naime, tamo će se na taj dan održati sveta misa koju će pjevati Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe.

Hodočasnici iz Pečuha u Međugorju

Uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, skupina od 32 pečuška hodočasnika, uglavnom Hrvata, potkraj listopada hodočastila je u Međugorje. Kako reče organizatorica ovog putovanja Eva Filaković, uz boravak u Međugorju posjetili su Mostar i Dubrovnik. U ovome potonjem nazočili su svetoj misi u katedrali gdje ih je dočekaio stari prijatelj don Stanko koji ih je primio te pokazao kulturno blago Dubrovnika i riznicu katedrale. Tako su pogledali tjeme i čeljust sv. Stjepana te glavu i nogu sv. Vlaha. Posjetili su i otok Lokrum, benediktinski samostan na njemu, botanički vrt ... Mnogo su se molili, i skupno i pojedinačno. Za vrijeme boravka u Međugorju popeli su se na Križevac, i u molitvi obavili Križni put, te na Brdu ukazanja boravili u molitvi.

Ja idem svojom laternom ...

S punim veseljem, ali malo uzbudjeno smo se ovo ljeto prvi put ganuli ispred židanske crikve 10. novembra otpodne u 17 uri piše na Plajgor. (To je selo 3 km od Židana.)

Bilo nas je puno: 40 školske dice, mali iz čuvarnice, roditelji, učitelji, mladina i Hrvati iz Kisega. S peljanjem našega gospodina farnika Štefana Dumovića, u ime Božje i jačkama smo polazili prema Plajgoru. U rukama je svaki nosio vlastoručno pripremanu laternu – ovu su dica u školi načinjila s učiteljicom Terezijom Kurcz Horvath i Terezijom Bušić. Putujući kroz selo, s radosnim licem i srcem su nas pratili seoski ljudi. U prometu su nam bili pomagači školari 7. i 8. razreda. Kod križa koji zlamenuje granice Židana – Plajgora – Kloštra (Austrija), su nas jur čekali Plajgorci, na čelu s načelnikom Vincijem Hergovićem. U svakoj ruki su svitile laterne, glušale jačke na hrvatskom, nimškom i mađarskom jeziku, da slavu sv. Martina, rođenoga u Sambotelu, patrona Gradišća, Željezne županije, Sambotela, Plajgora, Unde. Ali ovo poštenje moremo čuti i kroz cijelu Sloveniju, Austriju, Hrvatsku, sve do francuskog Toursa (1600 km od nas) kade je sv. Martin posvećen bio za biskupa, i kade je i pokopan. Plajgor je malo selo u Gradišću. Ima oko 70 stanovnika. Lijepo, ugodno selo koje leži kao mali otok okolo brežuljkov vezan. Stanovnici su uvijek bili vjerni svojoj katoličkoj vjeri, i u teški vremena su ostali uljudni, otvorenog srca, radosni, poštene i ponosni na svoju

PEČUH – Već četvrtu godinu zaredom, u sklopu priredaba Centra za kulturu i Pečuške biskupije, priređuju se raznorazni programi adventskoga karaktera u pečuškoj katedrali i na obližnjem trgu, pa tako i Hrvatski advent, kako ga pečuški Hrvati omdila zovu, u čiju se organizaciju, uz Hrvatski klub koji djeluje u sklopu Centra za kulturu grada Pečuha, aktivno uključuje i mala hrvatska vjerska zajednica koju okuplja Eva Filaković. Kako je ona izjavila za naš tjednik, pripreme su u tijeku, a Hrvatski advent zbit će se 14. prosinca s početkom u 17 sati. Svečani program dat će mladi Hrvati koje je uvježbala i s kojima je program pripremila Vesna Velin, a oni će nam pokazati kako se nekada slavio Božić kod naših starih. Bit će i slame i postavljenoga božićnog stola. Vidjet ćemo što se sve nekada događalo oko badnjaka, a što smo možda zaboravili ili nismo doživjeli. Svetu misu predvodit će mnsg. Juraj Jezerinac, a pjevat će je muška klapa „Sv. Juraj“ iz grada Splita. Nakon svete mise slijedi Božićni koncert. Na orguljama će svirati orguljašica Ildiko Kovač, a božićne će pjesme pjevati na samostalnom koncertu spomenuta splitska klapa.

prošlost. Crikva je zgrađena uvrh sela, pokraj cimitora, u sridnjem vijeku. Slike u crikvi iznad velikog oltara sve govore i kažu dobre čine sv. Martina, patrona crikve. Od ovih dobri činovi su nam govorili i naš dušobrižnik Štefan Dumović kada smo napunili mi, putnici, plajgorsku crikvu. Za kratkim programom, koga su pokazala školska dica židanske osnovne škole, je bio svaki pozvan na gošćinu u kulturni dom. To je bilo veselo! Plajgorci nisu mislili da će nas biti tako čuda, mi, Židanci, nismo računali na ovako ljubezan prijem. Po kratkim razgovorom, pilom i jilom smo se vratili opet piše Židan. Na nebu su igrale zvjezdice, a mi smo s našim laternama rasvitali put, a mislim i sva srca koja su se s družila s nami. Nije trajalo dugo kada smo svi veselo došli Židan u Starački dom, kade su nas čekali roditelji dice, s toplim čajem, vrštuli, pogačama i na mali razgovor. Na svakom obrazu je bilo vidit zadovoljstvo, veselje i mir. Sv. Martin je raspolovio i darovao svoj plašt jednomu prosjaku. Ostavio vojsku, i pokrstio se. Širio vjeru, ljubav i poniznost. Dužnost nam je da naša dica upoznaju ovakove svece kao i sv. Martin.

S ovom malom pješačkom turom smo se pamtili na njega i htjeli upozoriti svakoga da i danas moremo darovati jedan drugomu osmijeh, lipu rič, pažnju, ruku, pogled, korak prema jedan drugomu. I ovomu ne treba ništa, nego otvoreno srce i vjera.

Bog plati svima ki su se trudili za ovu lipu večer!
Terezija Bušić

Hrvati iz Slovenije u Sumartonu

Naselje Sumarton već odavno održava vrlo dobre kontakte s međimurskim naseljima. Aktivnost dobre suradnje nije splasnula ni posljednjih godina. Predstavnici prijateljskih naselja godišnje više puta gostuju na sumartonskim priredbama. Suraduju općine, kulturna društva, športski klubovi, vinari. Preko poznanstava stvaraju se nova, tako su upoznali i Međimurce iz Ljubljane.

Predstavnici Hrvata iz Slovenije prvi put su stigli u Sumarton na Dan Europe, 2. svibnja 2004. g., od tada veza živi, no do sada većinom među voditeljima kulturnih društava. Sumartonski načelnik Lajoš Vlašić i predsjednik KUD-a Joža Đuric lani su pribivali na proslavi 10. obljetnice Kulturnoga društva Međimuraca u Ljubljani.

Ove godine Hrvati iz Slovenije svoje prijatelje Sumartonce posjetili su na Dan sv. Martina. Primio su ih načelnik i članovi mjesnoga kulturnog društva.

Ivan Bašnac, predsjednik iz Ljubljane, govorio je o položaju Hrvata u Sloveniji, koji su još za vrijeme Jugoslavije odlazili u Sloveniju na visoke škole, fakultete i na posao, tamo se nastanili, osnovali obitelji. Osamostaljivanjem Hrvatske i Slovenije Hrvati koji su živjeli u Sloveniji, preko noći postali su državljani druge države. Tada je iskrsla zamisao da se Hrvati, pa i Međimurci, organiziraju. Tako su 1995. g. osnovali Društvo Međimuraca u Ljubljani.

Društvo broji 550-ak članova, s više klubova i sekcija: tamburaška, etnološka i likovna, športska, dramska, folklorna ...

Prema popisu pučanstva 2001. g., u Sloveniji živi oko 34 tisuće Hrvata, a 55 tisuća svojim materinskim jezikom smatra hrvatski jezik. Međimuraca ima oko 11

Položaj Hrvata u Sloveniji je neodređen. Hrvatima Ustavom nije priznat status narodne manjine. Predstavnici hrvatske manjine već dvije godine pokušavaju sa slovenskim vlastima riješiti pitanje očuvanja identiteta. Jedna od njihovih ključnih teškoća jest očuvati vlastiti jezik jer nemaju pristup medijima. Kada je riječ o Hrvatima u susjednoj Sloveniji, njihovi predstavnici nemaju pohvalnih riječi niti za hrvatski državni vrh. Oni žele da se položaj hrvatske manjine u Sloveniji postavi kao neriješeno pitanje između dviju zemalje, Slovenije i Hrvatske.

tisuća. U Sloveniji djeluje 12 hrvatskih društava. Hrvati u Sloveniji bore se da budu smatrani manjinom, naime, oni priznaju samo Mađare, Talijane i Rome. Republika Slovenija smatra manjinama samo urođene narode, koji stoljećima žive na tom području. Među Hrvatima u Sloveniji vidljiv je tijek odnarođivanja (asimilacije). U miješanim obiteljima djeca slabo znaju hrvatski. Učenje hrvatskoga jezika osigurano je samo u dopunskoj nastavi. Djeca hrvatski jezik mogu učiti tjedno dva sata. Sam predsjednik reče kako mu je najlakše govoriti na slovenskom jeziku, naime, i on živi već više od 40 godina u Sloveniji i oženjen je Slovenkom.

Hrvati u Ljubljani smatraju vrlo važnom zadaćom da se okupljaju, te da održavaju veze s Hrvatima iz drugih zemalja jer, kako kažu, sva ta druženja jačaju samosvojnost u njima, a razmijene iskustava mogu biti korisne pri rješavanju problema manjina.

Skupina Hrvata iz Slovenije posjetila je i pomurski grad Kanižu, a uvečer su bili gosti u Podturnu u Hrvatskoj.
Beta

Skupina slovenskih Hrvata pred domom kulture u Sumartonu

BUDIMPEŠTA – Sukladno odredbama o pravilniku i radu Skupštine Hrvatske državne samouprave, za 1. prosinca predsjednik samouprave Mijo Karagić sazvaio je sjednicu Predsjedništva, a za sastanak predložio sljedeći dnevni red: Izvješće o radu HDS-a od 2002. do 2006. godine, koje će podnijeti predsjednik HDS-a Mijo Karagić i zamjenik predsjednika HDS-a Stipan Karagić, te u drugoj točki ostala pitanja i prijedlozi.

BUDIMPEŠTA – Kako smo saznali u Uredu HDS-a, sastavljena je Reprerentacije Hrvata iz Mađarske koja će sudjelovati Prvom europskom nogometnom natjecanju reprezentacija hrvatskih nacionalnih manjina, što će se održati u Splitu od 1. do 3. prosinca. HDS je imenovala izbornika u osobi Ivana Gugana koji je dobio zadatak da sastavi reprezentaciju.

Utemeljitelji ovoga natjecanja jesu Hrvatski nogometni savez, Hrvatska matica iseljenika i udruge hrvatskih nacionalnih manjina, a Prvo europsko nogometno natjecanje reprezentacija hrvatskih nacionalnih manjina provodi Povjerenstvo za organizaciju natjecanja hrvatskih klubova u Europi i nacionalnih manjina, Nogometno središte Split i Nogometni savez Splitsko-dalmatinske županije. Natjecanja će se održati u Splitu i susjednim gradovima 2. i 3. prosinca po pravilima FIFA-e te pravilnicima i Odredbama HNS-a. Utakmice će se igrati u trajanju 2 x 30 minuta s promjenom strana i odmorom od 10 minuta za plasman od 1. do 4. mjesta. U drugom dijelu turnira pristupit će se izvođenju jedanaesteraca do konačne odluke. Momčadi će igrati u dvije skupine: A i B. Pobjednici skupina igrat će za 1. i 2. mjesto. Pravo nastupa imaju samo oni igrači koji su pripadnici hrvatske nacionalne manjine u zemlji za čiju reprezentaciju igraju, a pravo nastupa dopušteno je samo igračima amaterskog statusa. Momčad čini 18 igrača i pet članova vodstva, ukupno 23 osobe, a za one koji dolaze autobusom, organizatori osiguravaju i dva mjesta za vozače te nose troškove boravka momčadi u cijelosti, osiguravaju sve uvjet za uspješnu provedbu natjecanja. Pobjednik dobiva prijelazni pehar turnira te stječe pravo igranja na Prvome svjetskom nogometnom natjecanju za klubove što su ih utemeljili Hrvati izvan domovine, 2007. godine.

„Tastamenat“ u Mohaču i Pečuhu

SANTOVO – Već po običaju u vrijeme došašća, župna zajednica u Santovu i ove godine priređuje duhovne vježbe za Božić koje će se upriličiti u župnoj crkvi od 11. do 13. prosinca. Budući da se za ovu prigodu svake godine poziva svećenik u goste, trodnevne duhovne vježbe za hrvatsku vjersku zajednicu vodit će velečasni Jure Krešo, župnik iz prijateljskog naselja Petrijevac. Sva tri dana služiti će hrvatsku misu u 16 i 30, održati prigodnu propovijed, a prije mise bit će mogućnosti i za ispovijed na hrvatskom jeziku.

GARA – Hrvatska samouprava u Gari priređuje mali kulturni program i tamburaški koncert za umirovljenike, koji će se upriličiti u subotu, 9. prosinca, u 14 sati u školskom obdaništu. Kako nas je obavijestio predsjednik Stipan Krekić, tom će prigodom zajednički proslaviti Materice i Oce, blagdan bunjevačkih majka i očeva, koji se slavi druge i treće nedjelje došašća.

UNDA – Pred kratkim je doma predstavljena božićna CD-ploča Veselih Gradišćancev. Za nje će cijeli decembar govoriti o turneji, pokidob će goste, s nastupi bogate vikende imati. Subotu, 2. decembra, u 17 uri u četarskoj crkvi služi hrvatsku mašu Štefan Dumović, a zatim će božićne jačke za Četarce odsvirati undanski izvodjači. Drugi dan nastupaju na adventskom koncertu u Sambotelu. Pokidob je 8. decembar u Mjenovi svetak, za mašom će se predstaviti Undanci s najnovijim muzičkim repertoarom. Nedilja, 10. decembar, će se potrošiti uz glazbu u susjednom selu Zsiri. Undanci će 16. decembra polipšati koljnofski advent, a 17. decembra, nedilju, gostuju u Nardi. Subotu, 23. decembra, Veseli Gradišćanci će zasvirati i pod šopronskim božićnim drivom.

SAMBOTEL – Na svoj tradicionalni koncert poziva gradska Hrvatska manjinska samouprava prvu adventsku nedilju, početkom od 15.30, u novu crkvu Srce Jezusovo (Szöllösi), na Hunyadijevoj ulici. Svetu mašu na hrvatskom jeziku, u 17 uri, će služiti petrovski dušobrižnik Ivan Šneller i židanski farnik Štefan Dumović. U koncertu sudjeluju zbor Slavuj iz Hrvatskih Šic, mišani zbor iz Čeprega, ugarski korus iz sela Egyházashetye, nardarski jačkarni zbor, pjevači i tamburaši Veseli Gradišćanci iz Unde i

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, u Mohaču 12. studenoga, s početkom u 17 sati, u prostorijama Mohačkoga šokačkog kluba, a u Pečuhu 13. studenoga, s početkom u 18 sati, u Osnovnoj školi i gimnaziji Miroslava Krležje gostovalo je Amatersko kazalište „Ranko Marinković“ iz Visa s dramom nastalom na tekst Vanče Kljakovića „Tastamenat“ koju je režirao Lenko Blažević. Uloge tumače izvrsni kazališni amateri s otoka Visa koje je hrvatska kazališna publika u Mađarskoj imala prigodu vidjeti već u nekoliko navrata, to su: Zdenko Karuza, Lina Blažević, Issa Ilić, Ivo Pečarević, Vesna Roko, Lenko Blažević i Marinko Zubčić.

Viško amatersko kazalište „Ranko Marinković“ osnovano je kao „Viška kazališna družina“, a djeluje pri Kulturnom društvu „Vis“. Osnovano je početkom 1996. g. pod stručnim vodstvom Lenka Blaževića. Komedijom „Sad ili ko zno kad“ narečena kazališna družina 22. travnja 1996. g., nakon više od 35 godina, obnovila je djelovanje amaterskoga kazališta u Visu. Međudobno je priredila komedije „Mirandolina“ C. Goldonija i „Morski covik“, adaptaciju prema motivima „Medvjed“ A. P. Čehova. Priredene su i dvije lutkarske kolažne predstave „Jurica i družina prave maskenbal“ i „Prosinac djecoljubac“, a u pripremi je adaptacija komedije „Da ni ljubavi“ P. Slovincića i „Libar viškiga jezika“ A. R. Fortunato, te drugi komadi. Viška kazališna družina (kasnije Amatersko kazalište „Ranko Marinković“) do sada je odigrala mnoštvo predstava u Hrvatskoj i inozemstvu, koje je do sada gledao zavidan broj gledatelja i za koje je dobila mnoga domaća i inozemna priznanja, i skupna i pojedinačna priznanja za pojedine uloge. Kako djeluje Amatersko kazalište Ranka Marinkovića, upitali smo gosp. Blaževića koji nam je kazao: «Peti put smo među Hrvatima u Mađarskoj. Prvi smo put bili 2001. godine. Dolazimo u Peču i u sela oko njega. Bili smo u Vršendi, Katolju, Santovu, Budimpešti, evo, sada u Mohaču i Pečuhu. Nadam se kako ćemo i idućih godina dolaziti ovamo s našim predstavama koje uveseljavaju publiku. Komediju Vanče Kljakovića «Tastamenat» na višku cokavicu prenijela je Lina Blažević. Na naše pitanje o

važnosti mjesnoga govora i njegova očuvanja kroz kazališni izraz, Lenko Blažević nam je kazao: Mi cokavicu nosimo svugdje i time poručujemo kolika je snaga mjesnog dijalekta. U Hrvatskoj postoji festival kazališnih amatera kojemu naše kazalište sudjeluje već devet godina. Od 120 amaterskih kazališta u Hrvatskoj selektor izabere 12-14 predstava koje će sudjelovati tom festivalu. Od tih kazališnih ekipa svaka ima predstavu na svom dijalektu, mjesnom govoru. I svi stručnjaci i glumci kažu kako je upravo to, uz književni jezik, hrvatsko bogatstvo. Treba njegovati koliko je to moguće mjesne govore. Viškim kazalištarcima mogla bi pozavidjeti i kazališta koja u svome nazivu nose naslov profesionalna. Toliki broj nastupa, uz uloženo vlastito vrijeme pa možda čak i novac posvećuju svojoj ljubavi, kazalištu, hobiju koji je sastavni dio života. «To se najbolje vidi na festivalima kazališnih amatera kada kazališni stručnjaci, ocjenjujući naš rad, nerijetko kažu kako bi se mnoga profesionalna kazališta mogla posramiti pred kvalitetom naših produkcija.

Razlika je što profesionalci za svoj rad primaju plaću, a amateri ne primaju plaću – veli Lenko Blažević te dodaje – kritičare ne zanima tko je i što, nego ga zanima kvaliteta predstave. U malome mjestu, gradu koji broji nešto više od tri tisuće stanovnika, kako je moguće okupiti tako dobru glumačku ekipu, upitali smo gosp. Blaževića. koji nam reče: «Treba imati i sreće. Gluma se može naučiti ako netko ima u sebi afiniteta prema njoj. Kada smo krenuli 1996., krenuo sam s tri glumca, i ja četvrti. Nakon dvije godine skupilo nas se desetak, a danas nas ima dvadesetak. Teško je naći i tekstove koji imaju toliko likova, pa često i neki naši članovi ostaju kratkih rukava. Ali trudimo se. Imamo nadarenu ekipu. Od devet nastupa na festivalima hrvatskih kazališnih amatera mi smo uzeli osam nagrada, jednu za predstavu, a sedam kao najbolji glumci. Godišnje napravimo jednu predstavu, ljeti smo zauzeti u turizmu. U studenome počinjemo raditi. Dva-tri mjeseca radimo na novoj predstavi, u proljeće je premijera, a potom gostovanja i turneje.

Branka Pavić Blažetin

Šonja Majstorović, 3. razred, Olas.
 Š puno ljubavi šaljem za Malu stranicu Hrvatskoga glasnika.

Sveti Niko kuca na vrata

Došao je mjesec prosinac, vrijeme kada valja razmisliti jesmo li tijekom minule godine bili dobri, jesmo li marljivo učili, slušali roditelje, jer sveti Nikola već kuca na vrata i za nekoliko dana donijet će što smo zavrijedili. Hoćemo li dobiti slatkiše, neki dar ili samo šibu?

Tko je bio sv. Nikola? Znete li?

Živio je u 4. stoljeću u Maloj Aziji i zahvaljujući pobožnom životu postao je

biskupom u gradu Miri. Danas se taj grad zove Demre. Jako je volio djecu i siromahe, pa je sav svoj imetak podijelio baš njima. O njegovoj dobroti pripovijedaju legende.

Prva legenda, koja je najviše poznata, govori o tome kako je neki čovjek imao tri kćeri za udaju, a nije imao novca za miraz. Tri noći zaredom sv. Nikola ubacivao je kroz njegov prozor po tri vrećice pune zlatnika da mu pomogne u nevolji.

Prema **drugoj legendi** sv. Nikola je putovao morem na hodočašće, ali je njegovu lađu zahvatila oluja i prijetila da je potopi i da svi putnici poginu. No, sv. Nikola je zaprijetio valovima, i oni su se smirili. Zato je sv. Nikola postao zaštitnikom mornara i putnika na moru, pa ga svi štiju i mole mu se za sretnu plovidbu.

Treća legenda kazuje o njegovoj svetosti i dobroti. Jednoga je dana svetac ušao u neku gostionicu i otkrio da opaki gostioničar krade malu djecu, ubija ih i poslužuje gostima njihovo meso. U jednoj je prostoriji našao posudu s rasolom i u njoj mrtva tijela troje djece. Napravio je nad njima znak križa, i dogodilo se čudo: djeca su oživjela i sretno se vratila svojim roditeljima.

Upravo zbog tih dobrih i plemenitih djela postao je zaštitnikom siromašnih, pomoraca i putnika te male djece. Možete zapaziti da na

Izradila: Dijana Kovaci
 iz Fičhaza

Glasnikova mala učilica

Nadopuni riječi samoglasnicima, pa ćeš dobiti riječi voća i povrća.

KR_MP_R	L_K
K_LJ	R_JČ_C_
J_B_K_	KR_ŠK_
TR_ŠNJ_	L_B_N_C_
K_P_N_	Z_LJ_
ŠLJ_V_	SM_KV_
_N_N_S	L_M_N
J_G_D_	B_N_N_

slikama ili kipovima o njemu naznačena su i njegova dobra djela, u rukama drži tri vrećice zlatnika ili zlatne kugle, iza njegova je lika na slikama prikazano olujno more, a uz njegove noge kleči malo dijete. Blagdan sv. Nikole je 6. prosinca, dan kada dobri svetac obilazi djecu i dariva ih po zaslugama.

Hrvatski svetac – sv. Nikola Tavelić – navjestitelj evanđelja

Nikola Tavelić rođen je oko 1350. g. u hrvatskoj plemićkoj obitelji u Šibeniku. U mladosti je postao franjevac. Nakon 20-godišnjeg rada u Bosni, odlazi s trojicom svoje subraće franjevaca u Svetu zemlju i postaje članom jeruzalemske zajednice na Sionu. Nikola je želio navještavati kršćansku vjeru muslimanima. Jednom su došli jeruzalemskom kadiji nastojeći ga uvjeriti u ispravnost kršćanske vjere. On mu je zaprijetio da će ga pogubiti ako se ne odrekne kršćanstva i ne prihvati muslimansku vjeru. Nikola je s drugovima tri dana hrabro podnosio muke, a nakon sudske osude, mnoštvo muslimana s mačevima i toljagama izmrcvarene bacili ih na lomaču.

Papa Pavao VI. 1970. g. proglašava Nikolu svetim. Tako je Nikola prvi Hrvat koji je proglašen svecem. Blagdan sv. Nikole Tavelića slavi se 14. studenoga.

Lukovišćanin jedan od najboljih recitatora u državi

Máté Balogh

Podravci s velikom radošću žele čitatelje obavijestiti o događaju i učeniku koji je ponos cijele Podravine. Máté Balogh, učenik 6. razreda lukoviške osnovne škole, 25. studenoga u Pápi na državnome natjecanju u kazivanju stihova i proze „Regösök húrján”, kojemu sudjeluju učenici osnovnih škola, u svojoj dobnoj kategoriji osvojio je prvo mjesto.

Mladi Lukovišćanin trebao je proći dugi put kako bi dospio na ovo natjecanje visokoga državnog ranga. Najprije je trebao dobro sudjelovati na županijskome natjecanju u kazivanju stihova i proze održanom u Kapošvaru (22. veljače), potom u Balatonszárszón, također na županijskome natjecanju „Attila József”, koje se priređuje svake godine na dan rođenja velikoga mađarskog pjesnika, 11. travnja. Zahvaljujući postignutim rezultatima, nastavio je natjecanja, najprije u Veszprému, 20. svibnja, gdje je još jednom dokazao svoj izuzetan talent. Zahvaljujući tome, on je predstavljao svoju dobnu skupinu u Pápi na državnome natjecanju, gdje je iznimno uspješno predstavljao svoju dobnu skupinu, školu i cijelu Podravinu. Uza stručnu pomoć Máté je u izboru pjesama birao pjesme i odlučio se za Karintyja, Weöresa, Örkénya i Attilu Józsefa, te njihove stihove prilagođene njegovoj osobnosti, mislima i karakteru. Stručni ocjenjivački sud u Pápi visoko je ocijenio Mátéovu interpretaciju, jednominutnu novelu Istvána Örkénya A nagy menetelés i od Karintyja Szabolcska-paródia iz zbirke Így írtok ti. Máté je za natjecanja pripremao nastavnik mađarsko-hrvatsko-slovenskog jezika Tomislav Bunjevac, koji već deset godina radi kao pedagog u lukoviškoj školi. Njegov rad visoko je ocijenio i stručni ocjenjivački sud u Pápi. U povijesti lukoviške osnovne škole prvi put se možemo dičiti ovakvim rezultatom. Zahvaljujemo svom učeniku što je diljem zemlje pronio glas našega malog Lukovišća, sela na obali Drave. Još jednom mu čestitamo!

Mária Bödő
učiteljica

Foto: Tomislav Bunjevac

Dan kajkavskog narječja i domaćih običaja

Učitelji sumartonske osnovne škole smatraju važnim odgajanje djece u duhu hrvatske kulture te njihovo upoznavanje sa zavičajnim govorom i pomurskim običajima.

Voditelj ustanove Zolt Trojko, koji je i glazbenik, podučava djecu sviranju tamburice i pjevanju hrvatskih pjesama. Često se pjeva i u odmorima ili nakon nastave. Djeca toliko uživaju u pjevanju i sviranju da u popodnevnom boravku umjesto igre mole učitelja da sviraju i pjevaju. Ljubav prema hrvatskoj pjesmi, prema jeziku i običajima sve više jača u njima. Uvijek se jako raduju i Danu kajkavskoga narječja i domaćih običaja kada se održavaju samo prva dva sata, a poslije se može na razna natjecanja, na igre i razne zabave.

Ove je godine u jesen također održan taj dan, za koji je učiteljica hrvatskoga jezika Marija Mezđi smislila razne zanimljivosti za djecu.

Prvo su djeca morala naučiti razne ratarske jesenske poslove, berbu, krunjenje i trijebljenje kukuruza, čišćenje graha; njihove nazive na domaćem govoru: pobirati, luščiti, graha trebite, zabirati i drugo. Zatim je slijedilo natjecanje u tim poslovima. Nije ni tako lako bilo kruniti kukuruz rukom, vrlo brzo su im zaboljele ruke, no ipak se svatko žurio jer pobjednička ekipa dobila je čokoladice.

Djeca su doma trebala doznati kakvih vrsta graha ima, zapisati njihove nazive i naučiti ih. Skupljene su ove vrste: žoti, zelenčec, beli, keber, cifrane, suhi, mefki.

Gotov je kotec

Pošto su učenice i učenici ispunili križaljke i riješili neke pismene zadatke u svezi s jeseni, krenula je igra. Ekipe su trebale napraviti „kotec” od „kocenja”, razne igračke od komušine, a najveselija igra im je bila „kuma”, gdje kuma želi uhvatiti djecu koja su ukrala mlijeko.

Nije izostao ni gurmanski specijalitet – prava sumartonska zlevanka. Od čega se to pravi i kako se peče, brzo su zapamtile male kuharice, no i kuhari, a najslasnije je bilo kada se moglo pojesti.

Tog dana sumartonska djeca dobila su isječak iz života svojih baka i djedova.

Beta

Krunjenje kukuruza

Dvadeset godina orkestra „Čabar”

Potkraj tjedna u bajskom Općem prosvjetnom središtu održani su narodnosni dani, u okviru kojih je prigodnom izložbom i koncertom Orkestar „Čabar” iz Baje obilježio dvadeset godina rada.

„Već i u trenutku svoga nastajanja orkestar „Čabar” bio je punoljetan. Ipak, za ovih dvadeset godina uspio je sačuvati onu dječju radost i razigranost koja krase dobru glazbu. Upravo ta radost i razigranost, veselo raspoloženje, koje su uspjeli predati nama koji ih slušamo, očuvala ih je zajedno sve ovo vrijeme – kazala je uz ostalo ravnateljica gradskog muzeja *Zsuzsa Merk Kelemen* u petak, 24. studenog, otvarajući prigodnu izložbu fotografija i dokumenata u spomenutom središtu. Kako je dodala, izložba je ista priča o radosti i veselju koju nam pruža glazba i orkestar „Čabar”. Prikazan je i kratak videozapis iz 1999. i 2000. godine, koji nam je „Čabar” prikazao kao orkestar koji zna zagrijati okupljene u bilo koje vrijeme i na bilo kojemu mjestu.

Okupljene je pozdravio ravnatelj *Joso Ostrogovac* čestitajući članovima orkestra na okrugloj obljetnici, a učenici hrvatske skupine zahvalili su im stručkom cvijeću.

Nakon razgledavanja izložbe, okupljeni su mogli poslušati predavanje učitelja *Stipana Krekića* s temom Glazbena kultura bunjevačkih Hrvata u Bačkoj. U vrlo zanimljivom predavanju učitelj Krekić kratko se osvrnuo na opću povijest tambure, te na njezino mjesto u glazbenoj kulturi Hrvata. Posebno je istaknuo značajke tamburaške glazbe u Bačkoj, naglasivši da je u poratnim godinama, od 1946. do 1948., u svakom naselju bio barem jedan, a u nekima i po više tamburaških sastava. Posljednjih deset godina uloženo je mnogo

truda u njegovanje tamburaške glazbe i podučavanje djece, stoga danas imamo orkestre u Aljmašu, Dušniku, Baćinu, Gari i Sentivanu. Međutim, velik je problem nedostatak odgovarajućih glazbala. Jer, kako reče, kultura je skupa, a opremanje jednog orkestra instrumentima stoji oko milijun forinti. Osvrnuvši se na rad tamburaških sastava i način sviranja, istaknuo je kako se valja držati čistog izvora, očuvati izvornost glazbenog djela. Podsjetimo da su prije dvadeset godina, 1986., na zamolbu tadašnjeg ravnatelja studenti na Visokoj učiteljskoj školi u Baji, *Jakab Tiszai*, *Robert Müller* i *Antun Gagan*, utemeljili sastav za školske priredbe i zabave. Prvi nastup imali su u Aljmašu, a poslije su redovito nastupali, svirali na raznim zabavama i sudjelovali u prigodnim programima.

Njih trojica čine jezgru orkestra „Čabar”, kojemu su se prije deset godina priključili *Miklós Páti*, *Beáta Csáki* i *Ferenc Döbrentei*. Sviraju južnoslavenske (hrvatske, srpske, makedonske) melodije, a napose njeguju glazbenu baštinu bunjevačkih Hrvata.

U subotu, 25. studenog, u športskoj dvorani, koja je ispunjena do posljednjega mjesta, održan je svečani koncert i bal na kojem su sudjelovali i prijateljski sastavi. Osim „Čabara”, na zabavi su svirali „Banjo Jumping Band”, „Bačka banda”, „Kobolya”, svi iz Baje, nadalje Duo Knipf iz Baškuta, „Orašje” iz Vršende odnosno Mohača, „Summás” i „Veszprémer Klezmer Band” iz Vespri. Bez „Čabara” u proteklih dvadeset godina nije prošla gotovo nijedna gradska priredba, što među ostalima svjedoči i o velikom zanimanju publike našega vremena za izvornu narodnu glazbu. Na taj način „Čabar” je na najljepši način promicao baštinu bunjevačkih Hrvata u Baji i okolnim naseljima. S. B.

Zahvalnica

Vjersko i kulturno društvo hrvatske katoličanske mladine (Hrvatski Židan) zahvaljuje svima koji su jedan posto svojega poreza preuputili na njegov žiroračun da bi tako pomogli djelovanje Društva. Dobiveni novac 292 259 Ft pokriva troškove omladinskog tabora u Peruškoj, celjansko hodočašće pišačov i mladine na autobusu, primanje gostov iz Hrvatske za prijateljsko združenje i stroškov Društva. Sa zahvalnošćum

Štefan Dumović
župnik

ZAHVALA

Undanska Osnovna škola zahvaljuje svim pomagačem za pinezno podupiranje. U 2005. ljetu dobili smo 81 734 forinta. Dobitak smo potrošili na izlet u Budimpeštu, na partnersku vezu s mjenovskom školom i za putne troškove na tečaj za plivanje.

Kuratorij za undansku OŠ

PEČUH – U nizu koncerata narodne glazbe koju organizira Centar za kulturu grada Pečuha pod zajedničkim nazivom «Baština», a uz potporu iz europskih izvora Interrega, 29. studenog, u srijedu, u Dominikanskoj kući priređena je u suradnji spomenutoga centra i Udruge «Šokačka grana» iz Osijeka, večer hrvatske narodne glazbe iliti Južnobaranjska i slavonskošokačko-hrvatska glazbena večer. Na koncertu su sudjelovali Tamburaški orkestar «Šokačka duša», Muški pjevački zbor «Šokci», gajdaši Anita Tomoković i Ivan Lović te na samici Franjo Verić.

OBAVIJEST

Obavještavamo sve zainteresirane da će u crkvi sv. Tadeja (Felsőlágymányosi Szent Tádé Plébánia, 1111 Budapest, Budafoki út 16-18., ulaz iz Ulice Kruspér) 8. prosinca od 18 do 20 sati, 9. prosinca od 10 do popodne (sa stankom za objed) i 10. prosinca od 10 sati održati duhovne vježbe koje će, uz pratnju na gitari, predvoditi otac Mihovil Filipović, karmelićanin iz Zagreba. Smještaj je moguće organizirati u Hrvatskoj školi. Dodatne informacije se mogu dobiti na tel.: +36 30/9228 370 od Melinde Adam.

Veleposlanstvo Republike Hrvatske
u Budimpešti

KOLJNOF – U dotičnom selu i ljetos će doći do skupnoga našganja adventskih svić u velikoj hodočasnoj crkvi. Subotu, 2. decembra, početo od 18 uri nastupa ugarska grupa. Drugi tajedan 9. decembra TOP-Pinkovac će zasvirati za Koljnofoce, 16. decembra Veseli Gradišćanci predstavljaju svoju božićnu ploču, a 23. decembra svi koljnofski tamburaši će skupa svečevati dolazak Spasitelja. Organizatori su adventskoga grijanja, tako kot i lani, Mladi Koljnofci.

SAMBOTEL – Predsjednici hrvatskih manjinskih samouprav u Željeznoj županiji za lokalnim izbori prvi put se strefu službeno 1. decembra, petak, u 15 uri u Kisfaludyjevoj ulici. U sjedištu gradske Hrvatske manjinske samouprave, početo od 17 uri, pak pozivaju sve elektore na sastanak s temom pred izbori državnoga ter županijskoga tijela.

NARDA – Kako svako ljeto, tako i ovput, 10. decembra, nedilju, se priredjuje Božić za najstarije stanovnike sela. Rič je o 80 ljudi ki će se družiti uz kulturni program, pominkanje. Goste će pozdraviti i novi načelnik sela Zsolt Somogyi, ki će pozvati sve goste k obilnomu stolu.

PETROVO SELO – Hrvatsko kulturno društvo Gradišće i ženski zbor Ljubičica ovoga vikenda gostuju u Golubovcu na Danu općine. U ovom naselju s folklorom se bavi, za Petrovišćane jur jako poznati, koreograf Franjo Dvorščak iz Varaždina ki je lani dopeljao u Pinčenu dolinu i svoje folklorae. Jednodnevno druženje znamda će pojačati želju za daljnju suradnju med spomenutimi grupami.

VELIKI BORIŠTOF – Hrvatsko kulturno društvo Gradišćanskih Hrvata u Austriji, 12. studenoga izabralo je novoga predsjednika. Na toj dužnosti 65-godišnji rođeni Velikoborištofac Robert Sučić naslijedio je Zlatku Gieler, koja je 18 godina bila na čelu HKD-a. Novi predsjednik Sučić želi nastaviti neprekidnost djelovanja HKD-a. Treba voditi različite projekte za mladež i djecu, a s druge strane, tražiti nove mogućnosti i osnažiti dodire s Hrvatima u drugim državama – ističe novi predsjednik HKD-a. Robert Sučić bio je pet godina voditelj Austrijanskoga kulturnoga foruma u Zagrebu. Ove godine tijekom lipnja vratilo se u Gradišće.

Intervju

S tekstilnim blagom u rukama već više od 30 godina

Trideset godina rada u muzeju, Ruže Begovac

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

U svome stručnom radu u prvom redu bavim se tekstilom, tekstilom baranjskog življa, Hrvata, Nijemaca, Mađara i Cigana. Značajka Etnografskog muzeja u Pečuhu, koji je prije dvije godine slavio i 100. obljetnicu svoga utemeljenja, u prvom redu je bogati tekstilni fond. Ove je godine trideseta godina otkako radim u muzeju. Prvog rujana bilo je trideset godina – *priča mi moja sugovornica, etnografkinja Ruža Begovac*. Već kao studentica Odsjeka za hrvatski jezik i ruski jezik sudjelovala sam sakupljačkom radu na terenu koji je svojevrjeme organizirao bazični Mohački muzej i zavoljela sam to područje. Nakon diplome sam se i zaposlila u tome mohačkom muzeju, ali sam nakon nekoliko godina, tri godine i 17 dana, došla u Pečuh na ovo radno mjesto, u Etnografski muzej, te već dvadeset i jednu godinu u njemu obnašam i dužnost voditeljice, od 1985. godine. Dugo je to vremena, i mogu kazati kako me prilike i okolnosti nisu mazile. Nakon devedesetih godina za kulturu su došli teški dani, koji i danas traju. Nema novaca. Sve što radimo, sredstva za kupnju materijala, sakupljački rad, izložbe, sve trebamo nabavljati putem natječaja.

Moja je sugovornica autorica jedne od jedanaest svezaka u knjizi katalogu naslova «Narodne nošnje Hrvata u svijetu», Tradicijsko odijevanje Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Josip Forjan prije nekoliko godina pravio je jednu izložbu u Mohaču i tako je došlo do njegovoga poziva da sudjelujem u ovom projektu Posudionice i radionice narodnih nošnji u sklopu kojega sam autorica jedne od jedanaest

svezaka naslova «Narodna nošnja podravskih Hrvata u Mađarskoj», reče mi kustosica Etnografskog muzeja u Pečuhu Ruža Begovac, te nastavlja: neka stalnija i bolja veza našega muzeja s Posudionicom i radionicom narodnih nošnji nije karakteristična. Sve naše veze s Hrvatskom jesu više osobnog karaktera, na razini institucija veze na žalost ne postoje. Mi smo u sastavu Ravnateljstva Baranjskih muzeja kao samostalni Etnografski odjel Muzeja Janusa Pannoniusa.

Ruža Begovac u svom radu temeljito se bavi nošnjom i običajima podravskih Hrvata, pri sastavljanju sveska dobila je slobodne ruke, ali je to jedan uži tekst koji je zbog skučenosti danog prostora u prvom redu informativnog karaktera. Svojom studijom Narodna nošnja podravskih Hrvata sudjeluje i u izdanju Tánclelésben a Dráva mentén Lakócsáig/ Plesnim koracima Podravinom do Lukovišća koje je u lipnju ugledalo svjetlo dana u izdanju Središta za kulturu i turizam Baranjske županije, ovih dana postavila je izložbu u Pečvaru (Pécsvárád), a spremila je i izložbu o tekstilu podravskih Hrvata u sklopu zemaljskog Dana Hrvata koji se održao 11. studenog u Pečuhu.

U posljednjih nekoliko godina, pet-šest godina, sakupila sam više od 2000 tkanina i nošnji, a sve to iz sredstava dobivenih putem natječaja. Jedan dio toga materijala spremila sam za izložbu koja je nasla svoje mjesto i u sklopu programa Dana Hrvata u Pečuhu. Iako smo mi tu istu izložbu svečano otvorili u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae već 30. listopada u Pečvaru, 13. listopada.

Otvorila sam izložbu za koju sam materijal lani sakupila. Kupila sam tada devet kompletnih mađarskih kalvinskih nošnji, a nedavno sam kupila i 138 kalvinskih tkanina (sárköska etnička skupina). Sve su to nabavljeni materijali iz natječaja Nacionalnoga kulturnog fonda.

Predstavljena CD-ploča Veselih Gradišćancev Blažen Božić – Undanska muzička čestitka

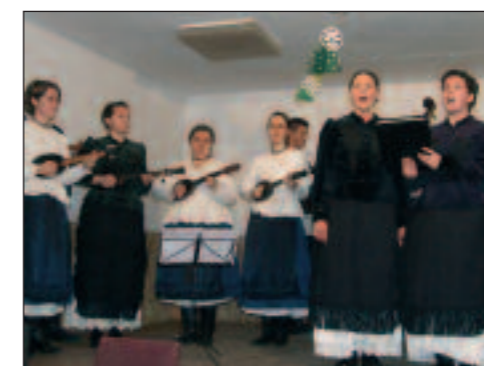

Hrvatsko kulturno društvo Veseli Gradišćanci zopet je zašlo do važnoga miljokaza u svojem žitku. Ov ansambl, pod peljanjem Štefana Kolosara, je jur i dosad požeo dragocjene uspjehe, a sad nam je u ruki i najnoviji dokaz njevoga iznimnoga djelovanja. Zadnje novembarske subote mjesni kulturni dom se je napunio do zadnjega mjesta s gosti ki su bili došli s velikimi očekivanjima, a prez sumlje i s znatiželjom da budu nazoči prezentacije božićne CD-ploče. Lipo nakinčena pozornica, božićno drvo i andjelska, pastirska dičja rublja su nas spomenuli na približavajući svetak, na što su se u ovom selu jur nekoliko mjesec prlje marljivo pripravljali i mali i veliki. Na početku ovoga svečevanja o nastanku CD-prvijenca govorio je predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave Štefan Kolosar. Kako je rekao, lani na Hrvatskom balu su izmislili s Čabom Horvathom da bi morali za Božić sku-paspraviti i snimiti muzičku produkciju. Jelka Perušić, peljačica Hajdenjakov, jako čuda je pomagala i s notami i stručnim tanači, dokle se je Kroatikin studio doselio na Undu u oktobru ter je snimljen glazbeni materijal od 17 jačak. Prije predstavljajanja smo mogli pogledati betlehemsku igru školarov i mališanov iz čuvarnice, a Mladi Undanci su zavježbali i božićni tanac. Najatraktivniji trenutki su došli u završetku cijeloga programa pri tančenom spletu u

prekrasnoj bijeloj divojačkoj nošnji sa svićom. Najveći dio ove priredbe pravoda je posvećen koncertu i predstavljanju CD-ploče Blažen Božić. Ansambl je jak u troglasnom jačenju, po broju članov bogat u solistički glasi, a virtuozan i točan u sviranju, to je pak znamda i temeljno objašnjenje zašto su se zeli za ovu tešku, ali vabljivu zadaću uprav Veseli Gradišćanci. Naravno, veliku zaslugu imaju u tom Sabina Balog, peljačica jačkarov, za odlični aranžman kot i Djurdjica Balog ka desetljeća dugo vodi tamburašku grupu, a koordinacija je pripala Štefanu Kolosaru. Na nosaču zvuka su snimljene i gradišćanske jačke kot i pjesme iz matične domovine, naminjene za božićne svetke i Novo ljeto. Ovdje su poznate, a i manje poznate melodije iz crkvenih jačkarnih knjig kot Radujte se narodi, Veseli se, Majko Božja, Tiha noć, Narodil nam se j', Novo ljeto o duša itd. Za izdavača se bilježi Croatica, ton majstor je László Dézsi, tonski snimatelj je bio Petrovišćan Albert Handler, a grafički je zasanjao ploču Tibor Balogh. Cedejka je zasad napravljena u 300 primjerkov i prodaje se na Undi ter na svi štacija kamo će nek u naredni adventski tajedni dospiti izvodjači (Gornji Četar, Sambotel, Mjenovo, Zsira, Koljnof, Narda, Šopron).

-Tiho-

SALANTA – Kako donosi županijski list Dunántúli Napló, samouprava sela Salante od Ureda za šport dobila je 2,1 milijuna forinti potpore za obnovu svlačionica na nogometnom igralištu. Radove će samouprava izvesti tako da će ostatak sredstava potrebnih za obnovu nadopuniti iz vlastitoga proračuna. Tako će se moći obnoviti sanitarni blok, obaviti potrebni zidarski radovi te promijeniti električne instalacije.

JURA – U Juri (Győr) 23-24. studenog održana je međunarodna znanstvena konferencija koja je za temu imala revoluciju iz 1956. godine i sudbinu mađarskih izbjeglica. Posebna pozornost posvećena je izbjegličkim postajama izvan Mađarske u kojima su se nakon bijega iz zemlje zadržale izbjeglice. Konferencija je održana pod pokroviteljstvom akademika Ferenca Glatza, a sudjelovali su joj mnogi ugledni predavači, među njima i Đuro Franković iz Pečuha.

UNDA – Po riči seoskoga prvaka Franja Guzmica, ljetos su začeli obnovu mjesne crkve uz potporu Ureda za nacionalne i etničke manjine. Pokidob je Božji dom jako vlažan, neophodno je bilo postaviti izolaciju i novofarbati stijenu. Još malo vrimena potribuju da djela skroz budu gotova. Ova restauracija će stati kih pet milijun forintov.

PETROVO SELO – Kako smo o tom jur pisali, židanska kazališna grupa je jur počela probe nove igre. Petroviski teatristi, ki ljetos svečuju 15. obljetnicu svojega djelovanja, pak su si izabrali za ovu sezonu šalnu igru iz pera novogorskoga Roberta Novakovića. Kusić pod naslovom *Pansion Söler*, u režiji Anice Škrapić-Timar, pri uloga će okupljati uz stare člane još i novije, mladje kotrige ki su volju dobili za scensku igru.

PRISIKA – Stanovnici ovoga sela 1. oktobra na lokalni izbori, zavolj mankanja dovoljnoga broja zastupnikov u mjesnu samoupravu i u falingi kandidata za načelnika, nisu mogli birati seosko peljačstvo. Novo ljeto će se tako začeti s međuvrimenskim izbori. Kako smo obaviješćeni, lokalni izbori su predvidjeni 28. januara, nedilju, 2007. ljeta. Po neslužbeni informacija na mjesto seoskoga prvaka pripravnici su kandidirali i za selo nepoznati ljudi ki živu u različiti djeli našega orsaga.

KAPOŠVAR – U organizaciji Hrvatske samouprave i Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskoga prijateljstva, u Kapošvaru se 8. prosinca održava Dan Hrvata. U sklopu programa održat će se svečana sjednica Hrvatske samouprave uz nastup orkestra „Tomo Šestak” iz grada Koprivnice pod dirigentskom palicom Antala Pappa, te uz nastup orkestra Glazbene škole grada Kapošvara pod dirigentskom palicom Tibora Pappa. Sjednici će nazočiti i gradonačelnik grada Kapošvara Károly Szita, obavijestio nas je predsjednik Hrvatske samouprave Marko Kovač te dodao kako će se nakon kulturnoga program priči dodjeli ovogodišnjih odlikovanja i priznanja zaslužnim pojedincima od strane hrvatske samouprave i Zemaljske udruge mađarsko-hrvatskoga prijateljstva. Na svečanost organizatori očekuju i hrvatskog veleposlanika u Budimpešti Stanka Nicka.

UMOK – O tamburaškom sastavu Kajkavci od nedavno obilno moremo štati i na Internetu, zasad samo na ugarskom jeziku. Web-stranica www.fertohomok.hu/kajkavci sadrži sve korisne informacije o društvu, njeve rezultate, sve o nji dosad objavljene članke (Hrvatski glasnik, Kisalföld), daume i mjesto nastupov, početo od 1999. ljeta sve do danas. Ansamb, pod peljanjem Janoša Sallmera, je zaguslao 24. novembra, petak, i na *Kulturnom festivalu Niuzaljskoga jezera* ter u jurskom gala programu jedan dan kasnije. Simo pripada i vist da je gotov DVD Umočke svadbe, ka je predstavljena s mjesnimi običaji i pirovnimi igrama u okviru trodnevne priredbe u ljeti. Na promociju čeka i nova CD-ploča tamburašev s božićnim pjesmami „*Radujte se narod!*” 9. decembra, subotu, dokle će se drugi nositelj zvuka prikazati na početku dojučega ljeta, pod naslovom „*Mi smo Kajkavci!*”

NARDA – Ovo malo južnogradišćansko selo 9. decembra, subotu, će imati ognjogasni svetak. Početo od 14 uri se posvećuje obnovljeni ognjogasni auto kojega su Nardarci dostali iz Austrije. Na veliko svečevanje su poziv dobili i ognjogasci iz Vépa, Murskoga Središća, Čembe. Hrvatska partnerska općina Mursko Središće nedavno je Nardarce presenetila i s novom hrvatskom zastavom, pak će se svečevanje nastaviti u kulturnom domu i s blagoslavljanjem te zastave.

Petroviska Ljubičica 20 ljet

Zborovno jačenje u Petrovom Selu jur 20 ljet dugo predstavljaju jačkarice Ljubičice, pod dirigiranjem učiteljice Jolanke Kočiš. Ona se je pred 30-imi ljeti zaposlila u seoskoj školi. Na početku još s muži dopunjeni korus polako se je reducirao na ženski zbor i odonda se službeno broju ljeta. Ljubičica drži najvažnijim ciljem da sačuva naše hrvatske jačke, uza to pjeva crikvene pjesme, a širok joj je repertoar od modernih do ozbiljnijih kusićev svitske glazbe. Malokrat imaju nastupe prez tamburaškoga sastava, i ako samo ovo ljet gledamo, skoro ih je svaki vikend čekao kakov nastup, još i večdnevno gostovanje. Med članicama su žene, majke ke imaju volju i glas da svaki tajejan jednoč skupadojdu na probu. Na državni kvalifikacija svaki put su dobili zlato, a med najljipšimi trenutki zadnjih pet ljet se ubrajaju druženje, kontaktiranje i gostovanje kod zagrebačkoga zbora Desiderium, fašenjski utorki, kada se članice malo preobrnu ter i pikniki kada prvenstveno mjesto dobije otpušćena zabava. Za Ljubičicom stoju gusta

HKD Gradišće je plesalo i na jačkarnom jubileju

i uspješna ljeta i, kako su i jačkarice rekle, iako su im negda-negda dani i vikendi teški i naporni, lipo im je, a tvrdu i to da je vridno biti član ovoga društva.

Ljubičica svaku jesen je mogla pozvati mjesna društva na jedno kulturno otpodne, i 15. oktobra, nedilju, nij to bilo drugačije. Samo su skromno, jedva vidjeni numeri spomenuli goste i izvodjače da se toga dana ovde slavi i 2. rodjendan. Uza školske tance, tamburaše *Tanke žice*, komornoga školskoga zbora, HKD-a *Gradišće*, tamburaškoga sastava *Koprive*, došli su s Petrovišćani skupa svečevati i ženski zbor iz Bika ter nardarski mišani zbor, s kimi Ljubičice njeguju dugoljetošnje prijateljstvo. Za kulturnim programom su došli trenutki gratuliranja, predaje poklonov. Najprlje je Jolanka Kočiš zahvalila svim pomagačem ki su krez ljet podupirali ov korus, tako Seoskoj i Hrvatskoj manjinskoj samoupravi, kot i Hrvatskoj manjinskoj samoupravi XII. okruga u Budimpešti ter i Zakladi Petrovo Selo. Magda Horvat-Nemet, peljačica nardarskoga zbora, je slavljenikom uz dar predala i poziv za dojuče ljet, kad budu Nardarci svečevali 20 ljet postojanja. – *Danas se je stalo jedno čudo jer ja takove Ljubičice još nisam vidio ke cvatu 20 ljet dugo, ali još manje sam vidio da Ljubičice nastupaju, mišaju se s Koprivami* – je rekao šalno u svoji pozdravni riči predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Čaba Horvath, za kim je zahvalio i načelnik sela Mikloš Kohut, sa žutimi ružami, da su Ljubičice toliko ljet polipšale naše priredbe i odnesle, širile su dobar glas Petrovoga Sela.

-Tiho-

Rodila sam se u Potonji, u Podravini. U pečuškoj Gimnaziji Lajosa Nagya sam maturirala, nakon toga sam studirala na Višoj školi u Pečuhu hrvatsko-srpski i ruski jezik. Diplomirala sam 1976. godine. Već kao gimnazijalka počela sam se baviti sakupljačkim radom, zavoljela sam taj posao i počela svoj muzeološki rad u Mohaču. Uz rad studirala sam etnografiju na Sveučilištu Loránda Eötvösa u Budimpešti, diplomirala sam 1984. godine. Godine 1979. prešla sam u Pečuh u ovaj muzej i od 1985. sam na njegovu čelu.

Na moju tvrdnju kako se radi o jednoj uspješnoj karijeri, moja sugovornica je kazala: Da, može se i tako kazati iako sam uvijek osjećala da sam prerano dobila, da tako kažemo, tu stolicu. Nedostajala mi je pokraj mene neka starija osoba s puno iskustva koja bi mi bila na neki način i stručna kontrola. I dandanas negodujem zbog toga. S trideset i nekoliko godina sam počela voditi muzej, imala sam i imam dobar kolektiv, svi smo mi u prijateljskim vezama i jedan od najboljih odjela unutar muzejske organizacije, po mome mišljenju, i danas je upravo naš odjel.

Mnogo smo radili i radimo. Ovaj muzej ima stoljetnu tradiciju. Utemeljen je 1904 godine. Pripada mu 301 naselje u Baranjskoj županiji. Imamo deset etnografskih kuća u kojima se nalazi naš materijal koje održavaju mjesne samouprave, a mi pružamo svu stručnu pomoć jer je izloženi materijal u našem inventaru. U županiji ima i velik broj kuća izložaba koje su etnografskog karaktera, koje također stručno nadziremo iako mi nismo priređivači izložaba u njima. Kada sam 1985. godine preuzele odjel, imali smo 27 djelatnika, a danas nas na odjelu ima petero. Zadaci su mnogostruko veći, a naše su mogućnosti danas mnogostruko manje.

Tako je gotovo nemoguće raditi na golemom fondu građe koji imate u svojim skladištima, na izložbama, na terenu sakupljati, restaurirati ...

Na žalost najmanje energije i vremena ostaje za struku. Imamo velik broj istraživača koji dolazi u naš muzej, a njihov predmet interesa upravo je tekstil. Danonoćno pišem natječaje ... Naš je muzej poslije budimpeštanskog Etnografskog muzeja po broju predmeta najbogatiji u državi, imamo 35 tisuća predmeta, od čega 2/3 čini upravo tekstil za koji sam ja zadužena. Više nego polovicu toga tekstilnog blaga, zanimljivo je, čini hrvatski tekstil. Od petero zaposlenih danas troje nas je muzeologa, jedan se bavi keramikom, drugi namještajem, a moje je područje tekstil.

Hrvatica ste, na čelu ste jednoga velikog i bogatog muzeja koja obogaćuje svojim sakupljačkim radom njegov fond, a pri tome i naš hrvatski materijal čuva i marljivo prikuplja za oči nadolazećih naraštaja.

U prvom redu sam stručnjak etnograf, a bavim se hrvatskim materijalom na moju sreću,

stjecanjem okolnosti, i to meni i paše, to je moja ljubav. Iako to nije, jasno je, hrvatski muzej to je županijski muzej i naša je zakonska dužnost baviti se svim etničkim skupinama koje žive na području županije, pa i Hrvatima. Naše ravnateljstvo u svom sastavu u Baranji ima i mohački bazični muzej koji može, za razliku od nas, sakupljati i izvan granica Baranjske županije u svim naseljima gdje žive Hrvati. Oni mogu sakupljati i kupovati predmete, naravno, ako za to imaju sredstava.

U zadnjih dvadeset godina u kojoj je mjeri obogaćen fond pečuškog Etnografskog muzeja?

Mi smo mnogo radili na obogaćivanju našega fonda, i ja sam sama na tom polju učinila puno. Meni nikada nije bio problem sakupiti predmete, imam jako dobre veze i odnose s ljudima na terenu. Više puta je moja baka negodovala kada smo išli iz crkve doma, pa mi se obratila neka žena: Ružice, imam nešto za tebe. Pri tome bi baka rekla: Drugi kipe i sobore sakupljaju, a ti prnjke. Ja bih i danas mogla potrošiti više milijuna forinti da imam iz čega.

Dakle još uvijek imate od koga kupiti? Tko su ljudi koji prodaju sačuvano?

I iz ovoga se vidi koliko smo siromašni, koliko je država siromašna. Danas ljudi prodaju svoje uspomene, nemaju ni novaca, i zato prodaju, a nemaju ih ni kome ostaviti, jer unuci možda ne cijene te uspomene. Oni bi upravo rado to prodali baš muzeju koji će to čuvati i koji po povoljnijim cijenama i otkupljuje ako ima sredstava za to.

Dvadeset godina na čelu jednoga muzeja, trideset godina u struci, to je ljubav.

Više nego ljubav, još jednom bih isto to izabrala, ali ne bih ostala na istome mjestu toliko godina. Mi imamo takve kulturne vrijednosti i ovdje u Pečuhu i u županiji koje ne prepoznavamo, i to je istovremeno i naš blagoslov, ali i prokletstvo. Trudim se sa svojim suradnicima pokazati bogatstvo koje imamo u svojim škrinjama. Za trideset godina ostvarila sam 55 izložaba, to je i naš zadatak, sakupljati, obraditi i čuvati, i izlagati.

BUDIMPEŠTA – ŽK Osijek bio je organizator zajedničkog nastupa hrvatskih tvrtki na 8. Međunarodnom sajmu prehrane Foodapest koji se od 21. do 24. studenog održao u Budimpešti. Taj sajam održava se svake druge godine, a ove se godine na 66 četvornih metara izložbenog prostora predstavilo sedam hrvatskih tvrtki: Ambalažni servis d.o.o. Zagreb, IPK Kandit d.d. Osijek, Segestica d.o.o. Sisak, Kanaan d.o.o. Radikovci, Pivovara d.d. Osijek, Zvečevo d.d. Požega i Zigante Tartufi d.o.o. Buje.

PEČUH – U Hrvatskom kazalištu, 23. studenog u 18 sati, u Galeriji Csoport-Horda otvorena je izložba Galerije Brešan iz Splita, radovi umjetnika Brešanove galerije u Splitu. Kazalište je 17. studenoga s komedijom Mire Gavrana Veseli četverokut gostovalo u Aljmašu. U Vršendi je 19. studenog izvelo tragi-komediju Trenk iliti divlji baron, a sutradan istim komadom gostovalo u Santovu.

PEČUH – U sklopu serije milenijske proslave Pečuške župe, u nedjelju, 12. studenoga, organizirano je hodočašće vjernika iz Mađarske u Osijek gdje se dugi niz godina čuvao kip Gospe Judske, jer je u grad donesena iz Juda 1703. godine. U Osijeku svetu misu od 11 sati predvodio je pečuški biskup Mihály Mayer. Misa je bila pjevana na mađarskom, hrvatskom i njemačkom jeziku. Hodočašće se završilo liturgijom u Judu.

ZAGREB – U Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog 22. studenoga priređen je glazbeni spektakl „Panonija i ja”, kao „uspomena na vrime koje se sigurno ponoviti neće” i u čast prve autorske pjesme „Ej, salaši na severu Bačke” Zvonka Bogdana, nastale prije 35 godina. Zvonko Bogdan je nastupio uz pratnju 20 vrhunskih glazbenika mađarsko-rumunjskog orkestra.

Zahvala

Zaklada za Petrovo Selo zahvaljuje svim onim ki su u 2005. ljetu iz vlašćega poreza uputili 1% za djelovanje Zaklade. Tako dobiveno 314 127 forinta će se potrošiti za minjbu plota oko Spomenika priključenja, na polipšanje dičjega parka i kupovanje igar.

Jugoslavenski dokumenti o mađarskoj revoluciji 1956. godine

Stav SSSR-a o mađarskoj revoluciji (1)

Vršitelj dužnosti načelnika I. odjela Ministarstva vanjskih poslova Jugoslavije Filip Babić 2. studenog 1956. godine na prijemu koje je održano u čast izaslanstva Komsomola vodio je sljedeći razgovor sa sovjetskim veleposlanikom Firjubinom, koji se je 1. studenog vratio iz SSSR-a:

„1. Duže vrijeme razgovarali smo o stanju u Mađarskoj. Kaže da je situacija vrlo ozbiljna, neprijatna i neizvjesna. Dopada mu se članak u „Borbi“ od 2. XI. 56. pod naslovom „Neizvjesnost u Mađarskoj“, jer podvlači da su antisocijalističke snage uzele previše maha i žele okrenuti razvitak u Mađarskoj u krajnje desnom pravcu. Ferenc Nađ s velikom ekipom emigranata i zapadnih savjetnika čeka u Beču podedan moment da dođe na vlast u Budimpešti. Pitao sam ga za nove kontingente sovjetskih trupa. Nije poricao njihovo prisustvo u Mađarskoj. One imaju zadatak da „zaštite socijalizam“ i živote sovjetskih građana. Međutim stvarno objašnjenje leži u sljedećem shvaćanju Firjubina. Kaže „zar bi Vi mogli dozvoliti da Vam se u državi dešavaju slične stvari kao u Mađarskoj i Poljskoj“. SSSR ne može dozvoliti da na njegovim granicama niču „reakcionarni režimi“. Poljsku više nije spominjao. Odmah zatim konstatira da ni Jugoslaviji ne bi bilo prijatno ako bi na dugačkoj jugoslavensko-mađarskoj granici bile trupe hortijevsko-fašističkih režima. Saglasio sam se s posljednjom rečenicom.

Prema Firjubinu sovjetske trupe su bile napadnute od „naoružanih kontrarevolucionara“ i morale su se braniti. I ubuduće one će „energično“ odgovoriti na napad „ako se netko osudi“. Kaže da je sada stanje u nekoliko drukčije zbog toga što su sovjetskim trupama dane detaljne instrukcije. Međutim, Firjubin misli prije svega na veći broj sovjetskih vojnika i da zbog toga ovaj put snage kontrarevolucije neće smjeti napadati. Karakteristično je da je Firjubin u vrijeme dok smo govorili o novim vojnim kontingen-

tima, konstatirao da se stvari u Mađarskoj ne dešavaju bez neke direktne veze s kombinacijama Zapada i Zapadne Njemačke za nasilno ujedinjenje Njemačke. (Izgleda da sadašnji broj sovjetskih vojnika i količina ratne tehnike u Mađarskoj daleko nadilazi krajnje potrebe što se tiče Mađarske.)

Za Imre Nada i Kadara Firjubin kaže da su, – preko starih mađarskih buržoaskih političara, koji su sada u Vladi – igračke u rukama međunarodne buržoazije. (Grjaznov u odvojenom razgovoru naziva spomenutu dvojicu izdajnicima socijalizma.) Firjubin im najviše zamjera na tome što su „likvidirali Partiju mađarskih trudbenika“. S ironijom i mržnjom govori o namjeri da se formira nova Socijalistička (Komunistička) partija. I ako na obazriva pitanja, u smislu što misle poduzeti, Firjubin nije direktno odgovarao, izgleda da će Rusi poduzeti energične korake da spriječe uspjeh reakcionarnih snaga i postave nove svoje ljude na čelo Mađarske.”

Ovaj razgovor između visokoga jugoslavenskog dužnosnika Filipa Babića i Firjubina, sovjetskog veleposlanika, tekao je 2. oktobra, nagovještava događaje koji će se odvijati na susretu (noći 2. do jutra 3. studenog na Brijunima) na najvišem vrhu sovjetskih i jugoslavenskog vodstva, gdje Hruščov i Maljenkov iniciraju novu sovjetsku intervenciju, što će Tito odmah i prihvatiti te kao protuuslugu traži da se na čelo mađarske Vlade imenuje Janoš Kadar, naime, sovjetsko vodstvo bilo je za imenovanje Ferenc Münnicha, ali je moralo učiniti ustupke Titu. Dakako, drugu intervenciju sovjetskih trupa i ugušenje revolucije u krvi, jugoslavensko vodstvo neće osuditi, već će odobravati strahujući ne da se proširi plamen revolucije i kod njih, što bi uvođenjem višestranačja i prave demokracije neminovno dovelo do pada komunističkog vodstva.

(Nastavit će se)

Duro Franković

Dani Ivana Slamniga i Bore Pavlovića

Plenarnim izlaganjem Milivoja Solara „Mit i postmoderna kultura, paradoksi povijesti književnosti“ te predstavljanjem Zbornika „Znanstveno djelo Milivoja Solara“, u Vinkovcima je održan 16. i 17. znanstveni skup o modernim druge polovice 20. stoljeća i hrvatskoj postmoderni – VII. Dani Ivana Slamniga i Bore Pavlovića. Na skupu je sudjelovalo 20-ak književnih znanstvenika i književnika iz Hrvatske, Mađarske i Poljske, a skup je tematski bijo vezan uz obilježavanje 100. obljetnice smrti književnika Josipa

Kozarca, 25. obljetnice osnutka Ogranka slavensko-banjsko-srijemskog Društva hrvatskih književnika (DHK), te 5. obljetnice smrti hrvatskih pjesnika koji su najavili postmodernu, Ivana Slamniga i Bore Pavlovića, rekao je Goran Rem, voditelj VII. Dana Ivana Slamniga i Bore Pavlovića. Skupu je sudjelovao Stjepan Blažetin predavač Odsjeka za kroatistiku i slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pačuhu koji je izlagao o položaju hrvatskoga jezika na mađarskim sveučilištima. (ur.)

Znanstveni skup Šokačka rič 4

Zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije 10. i 11. studenog ove godine organizirala je zaredom četvrtu manifestaciju Šokačka rič, radi čuvanja, njegovanja i proučavanja slavonskog narječja.

U Kongresnoj dvorani hotela Slavonija u Vinkovcima u petak, 10. studenoga, priređen je svečani program, a po običaju, nakon pozdravnog govora predsjednika ZAKUD-a Andrije Matića predstavljen je Zbornik radova lanjskoga znanstvenog skupa Šokačka rič 3. Ovogodišnje nagrade Šokačke riči dodijeljene su akademiku Dubravku Jelčiću i dr. Mariji Zniki. Radi njegovanja slavonskog izričaja i ove je godine priređen program Štokavčiči u kojem su sudjelovali članovi KUD-ova odnosno učenici iz Ivankova, Ilače, Otoka, Prkovaca i Vinkovaca.

Devetnaest prijavljenih predavača održalo je svoja izlaganja na zadane teme Slavonski dijalekt u nastavi, Slavonski dijalekt s naglaskom na poddijalektima i Slavonski dijalekt u književnosti, filmskoj i scenskoj umjetnosti.

Kao redoviti gost, dr. Živko Gorjanac, voditelj Odjela za hrvatski jezik na Katedri za narodnosne i strane jezike pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji, održao je predavanje pod naslovom Neke svojstvenosti gorjanskoga govora.

S. B.

Trenutak za pjesmu

Mile Pešorda

Moj otac

Moj otac srca većeg nego sunce
Moj otac glasa ljepšeg nego govor
mora

Moj otac tijela koje prerasta brda
Moj otac duha koji očovječi kamen
Moj otac kojeg satra gladno nebo i
gladna zemlja

Dirnu mi ruku slomljenom rukom i
reče:
Blagu riječ za ovu zemlju kaži, sine

Moj otac glas dubine
Moj otac trava u rebrima
Moj otac sunce u stijenama

Kako da te silna opjevam ja malen, oče

Iz povijesti hrvatskoga tiska u Mađarskoj

Dvadesetog kolovoza predaja sportske hale

Pri zadnjem razgovoru sa gradonačelnikom pograničnoga narodnosnoga naselja Santova, Józsefom Bognárom, saznali smo da će do primopredaje novoga zdanja mjesne sportske hale doći povodom proslave Dana ustava, 19. kolovoza tekuće godine. Kako se i na fotografijama vidi, za sada još teku radovi oko uljepšavanja okolice zgrade kao i dovršavanja unutarnjih poslova. Hvaljevrijedno jeste što žiteljstvo naselja – svi kao jedan – sudjeluju u dobrovoljnim poslovima. Prema dosadašnjim proračunima, zgrada će stajati oko 20 milijuna forinti. Da bi se ova davnašnja želja ostvarila podignut je i poseban zajam koji je zapravo nadoknadio već postojeća materijalna sredstva, odnosno opći doprinos po stanovniku, koji iznosi godišnje 500 forinti. Unutarnje razmjere hale iznose 6x18 metara. Prvredna funkcija joj je osiguranje školskog fizičkog odgoja. Naravno, poslužit će i za seoske društveno sportske ciljeve, kao što su, primjerice radi, zimске pripreme mjesnoga nogometnoga tima, zdravstveno-gimnastički zahtjevi mjesnog stanovništva te programi drugih sadržaja.

Marko Dekić
(Hrvatski glasnik, broj 16.,
15. kolovoza 1991.)

Program Hrvatskoga kazališta u Pečuhu

za prosinac 2006.

1. prosinca 2006., s početkom u 19. sati
– Božićni koncert s domaćim izvođačima, te Zvonkom Bogdanom
Mjesto: POTE aula, Pečuh

8. prosinca 2006., s početkom u 18. sati
– Sjećanje na Imrea Ecka
Mjesto: Hrvatsko kazalište Pečuh

14. prosinca 2006., s početkom u 18. sati
– Otvorenje izložbe njemačkog slikara Josefa Hasenohrla
Mjesto: Galerija Csopor(t)-Horda

Informacije: 72-210-197
www.horvatszinhasz.hu

Čestit i veseo Božić, te sretnu i uspješnu novu, 2007., godinu želimo vama svima koji ste pomagali naš rad.

Hrvatsko kazalište Pečuh

Sjećanje na listopadske revolucionarne dane 1956.

Njihova su istupanja propraćena naizmjenice pjevanjem himne i Vörösmartyjeva ózázata, te nečuvenim šumom crveno-bijelih-zelenih trobojnica s isječenim grbom. Istovremeno se odvijalo obiješno rušenje monumentalne, brončane, osam metara visoke statue generalisimusa Štaljina, što unatoč najžešćim pokušajima vuče debelom žičanom užadi i snažnim vojničkim teretnjacima nije uspijevalo. Problem je dolaskom čepeljske varilačke brigade začas riješen, naime, njihovi plameni «pištolji» u visini čizama skratili su sovjetskoga velikana koji se, uz urnebesne i radosne poklike, najzad, ničice pružio na od silnih letaka i tiskovina obasut pločnik.

Istodobno nam se iza leđa, s pročelja zgrade Radničkog doma građevinara, s ogromnom bukom, stropoštalala više metara široka limena crvena zvijezda. Na središnjem postamentu poput «meneta» prema nebu su «zazijale» dvije prazne čizme, u koje je neki mladić smjestio stavio dvije, s velikim rupama «zišćeće» nacionalne zastave. I dok je u tome svemoćnom, užeglom općenarodnom kaosu i gužvi odzvanjala ubitačna lomljava tiraninove statue, masom je zakolala tragična vijest: kod Mađarskog radija (Bródyjeva ulica), – u svrhu priopćenja memoranduma od 16. točaka – pri pokušajima njegova zauzeća, između golorukih, nenaoružanih ustanika, revolucionara – za državne vlasti, «kontrarevolucionara» – i oružanih snaga, zloglasnog ÁVII-a rasplamsala, prve nečuvene žrtve prinoseća žestoka i krvava borba, stoga je dio svijeta listom pohitao prema radijskoj postaji.

Naša mala, ali već dobrano naelektrizirana grupa «kolegista», sve do Munkácsyjeve, s dozom strepnje, što nas očekuje od dežurnog odgojitelja zbog izostajanja u kasne noćne sate, orno je pratila masu koja je – prema kasnijim saznanjima – pomoću teretnih vozila teglila je brončani Štaljinov kip, a koji je duž kaldrme, Bulevara Narodne Republike (danas Andrásyjeva ul.) i Lenjinova bulevara (danas Bulevar Erzsébet), sve do Korvinova trga (danas Trg Lujze Blaha), ostavljao vidljive tragove, a kamo mu je – uz barikade od srušenih tramvaja i drugih zapreka – stigla tek golema i unakažena glava.

Uz već strogo postavljena stražareća ruska vojna oklopna vozila – sutradan i tenkova – neposredno ispred ulaznih vrata dačkog doma koja su zapravo služila za osiguranje obližnjih veleposlanstava, konzulata, sovjetskih gospodarskih zgrada i ruske oficirske «kasarne» te u poprečnoj ulici nalazećega središta ÁVII-a, uz pratnju, istina nevidljivih, ali pomnih stražarskih pogleda – sa strane kolegijskog dežurstva – uspjeli smo se vratiti na prebivalište.

O počinku uopće nismo ni mislili. Okupivši se u tzv. «najlonskoj» učionici na prvom katu, sve do ranijutarnjih sati, u velikom raspoloženju, jedni drugima prepričavali smo na već spomenutim mjestima preživjele događaje da bi na koncu jednosmisleno konstatirali da je u Mađarskoj, bez ikakvih sumnji, otpočeo protiv tuzemne komunističke samovlasti i sovjetske okupacije usmjereni revolucionarni proces potlačenog, ali na sve moguće žrtve gotovog mađarskog naroda i drugih narodnosti koje obitavaju na ovim prostorima. Događanja koja su se prvih listopadskih dana odvijala u Budimpešti, odjeknula su širom miroljubivoga svijeta, ali prvotni, hitni pozivi za bilo kakvu pomoć od zapadnih sila, na žalost, nisu urodili željno očekivanim plodom. I naša dačka zajednica pripala je u obruč potpune izolacije od daljnjih svakodnevnica. Naime, desilo se da je sa strane nepoznate osobe u više navrata zapucano na ruske vojnike, a koji su na to odgovorili tenkovskom vatrom, što je značilo rušenje dijela terase gdje se – pukom slučajnošću – nalazio i zajednički korišteni ormar sa svim našim dačkim siromaštvom. Sve je izgorjelo, propalo. Ode moja omiljena i vjerna gitara, baš kao i na stranicama pučkoškolskih bilježnica, «irki», ispisani od 1953. godine stvarani i brižnom tajnovitošću čuvani pjesnički mi prvijenci. Ostade mi jedina pjesma: «Gdje si?» sa željom za slobodu, sročena jedne samotne noći kada sam promatrao tragove svijetlećih metaka koji su, poput ugroženog osinjaka, nemilice krstarili sa svih strana iznad zgrada, parajući i rušeći noćnu tišinu uznemirene i ranjene Budimpešte. (Nastavak slijedi)

Marko Dekić

Dica četarske čuvarnice 1971. ljeta